

בס"ד. חלק משיחת י"ט כסלו ה'תשמ"ז
— ע"ד הזהירות בשמירת היולדת (וגם) בבית הרפואה —

השפעה גם בגדלותו (ועד שנתגלה בדורות האחרונים גם בחכמת הנפש), ולכן, כשמקיפים אותו בעניני קדושה כו', הרי זה מוסיף ברכה והצלחה שיוכו לגדלו ולגדלה „לתורה" ולחופה ולמעשים טובים.

ובענין זה, יש להעיר ולעורר ע"ד דבר הדורש תיקון בנוגע להנהגה דימינו אלה, כדלקמן.

ב. בדורות שלפנינו היו הנשים יולדות בבתיהן (בסיוע ה„מילדת"'), ובמילא, היו הכל נוהגים ומקפידים בעת הלידה (החל מההכנות ללידה) על מנהג הנ"ל.

אמנם, בימינו אלה, הרי מסיבות רפואיות¹⁰ יולדות הנשים בבית הרפואה¹¹ דוקא, ובמילא, לא שמים לב

א. ידוע ומפורסם מנהגם של ישראל מקדמת דנאי — „מנהג ישראל תורה היא"¹² — לתלות בבית היולדת פתקאות (או קמיעות) עם שמות ופסוקים, „שיר המעלות", וכיו"ב (בכל מקום כפי מנהגו), כסגולה לשמירה כו' ליולדת ולולד, הן בנוגע ללידה עצמה, שתה"י כשורה ובנקל, והן בנוגע לימים שלאחרי הלידה, לאורך ימים ושנים טובות.

ועוד ענין עיקרי בנוגע לרך הנולד — שמיד בצאתו לאויר העולם יהי מוקף בעניני קדושה, כידוע שדברים שרואה ושומע חינוק אפילו בן יומו יש להם

(1) מובא בס' ריאל המלאך בסופו. ועוד. וראה תשבי אות למ"ד ערך לילית. — ומפורסם בכל תפוצות ישראל הפתקאות ד.שיר המעלות, עם הפסוקים והשמות כו', ונהרא נהרא ופשטי.

(2) ראה תד"ה נפסל — מנחות כ, ב. ושם: „מנהג אבותינו תורה היא". ועד"ז במהר"ל הובא ברמ"א ש"ע י"ד סע"ז ס"ד. ובמנהגים ישנים מדורא ע' 153: „המנהג תורה היא". וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

(3) להעיר מהשייכות לפרשת השבוע דייט כסלו ש.ז. — ויהי בעת לדתה. . תאומים, שניהם צדיקים (וישב לה, כו' ובפרש"י).

(4) ופשיטא — שלילת הענין ד.ותקש בלדתה (וישלח לה, טז).

(5) שהרי גם לאחרי הלידה (בני ימים ראשונים) נחשבת לחולה שיש בו סכנה, ומחללין עלי את השבת (שבת קכט, א. רמב"ם הל' שבת פ"ב ה"ג. שו"ע א"ח ואדה"ז שש"ל ס"ד).

(6) ויתירה מזה — הנהגתה של היולדת בתקופת הריונה משפיעה על הולד (שלכן, מנהג נשים צדקניות שבתקופת ההריון מוסיפות כו"כ עניני זהירות והידור בתומיצ לטובת הולד (ראה מקומות שנשמנו בספר אוצר הברית — ירושלים תשמ"ז — סימן ז'), ואפילו לפני, כידוע הזהירות בעת היציאה מן הטבילה (ראה רמ"א י"ד ס"ט קצח —

משערי דורא סוף הל' גדה (סכ"ג). רוקח וכל בו הל' גדה. וראה ש"ך י"ד שם).

(7) גם בנוגע לתקופת ההריון (וראה הערה שלפניו).

(8) כהוראת רכותינו נשיאנו שגם בלידת בן אומרים (כנוסח ד.מי שבר"ד). יגדולה לתורה ולחופה ולמעשים טובים — ע"פ מארז"ל (ברכות י, א). נשים במאי זכ"ן באקרו"י בנייהו לכי כנישתא ובאתנו"י גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן.

(9) ויתירה מזה — „בטרם תבוא אליהן המילדת וילדו" (שמות א, יט ובפרש"י).

(10) ובמילא, הרי זה (ע"פ) הוראת התורה — כמ"ש (משפטים כא, יט). ורפא ירפא, מנאן שניתנה רשות (ונתינת-כח) לרופא לרפאות (ברכות ס, סע"א. טושו"ע י"ד ר"ס שלו).

(11) כמדובר כמ"ס שלא כדאי להשתמש בשם „בית חולים", אלא אדרבה — „בית רפואה" (או „בית הרופאים"). ובפרט שדוקא זה בהתאם לתוכן והמטרה דבית זה — בית רפואה ע"י רופאים, שתפקידם לרפאות.

בשמחה לתת רשיון לתלות פתקאות אלו, כדי למלא את רצונה של היולדת, שתהי' רגועה, ובמצב של מנוחת הנפש.

ולא עוד, אלא שענין זה הוא גם לתועלת הרופא:

רופא טוב ואמיתי — נוגע לו מצבו של המטופל, ובמילא, כאשר ישנו סיבוך, חלישות וכו' בהמצב, הרי זה מבלבל את רוח הרופא, וגורם לו העדר מנוחת הנפש כו'. ולכן, מעוניין גם הרופא שהמטופל יהי' במצב של מנוחת הנפש שלימה, שאז, גם הוא (הרופא) רגוע יותר, ובמילא, יכול לעסוק בטיפול הרפואי באופן טוב יותר, ביתר שאת וביתר עוז.

וכן הוא בנדו"ד, שכאשר תולים הפתקאות ד"שיר המעלות" המרגיעות את רוחה של היולדת — הרי, גם הרופא המטפל נעשה רגוע יותר (ללא נפק"מ אם הוא יהודי או אינו יהודי, מאמין בעניני דת או אינו מאמין כו'), ובמילא, הטיפול הרפואי הוא ביתר הצלחה.

ד. ובנוגע לפועל:

ראוי ונכון לפרסם בכל מקום ומקום שדרים בו יהודים ע"ד המנהג לתלות "שיר המעלות" בחדר היולדת והולד, ענין השמירה וסגולה שבזה וכו' (כנ"ל בארוכה).

ובהדגשה — שיש להשתדל לקיים מנהג זה מיד בבוא היולדת לבית הרפואה, בעת ההכנה ללידה, ועאכו"כ בעת הלידה עצמה, וכן לאחרי הלידה,

כולל גם — ההשתדלות לקבלת רשיון דהנהלת בית הרפואה, ע"י ההסברה המתאימה (כנ"ל), בדברים היוצאים מן הלכ"י, שכודאי יפעלו פעולתם.

להקפיד על מנהג הנ"ל, כי אם, לאחרי שהיולדת והולד חוזרים מבית הרפואה לביתם (כמה ימים לאחרי הלידה),

בה בשעה שההנהגה הנ"ל חשובה עוד יותר בעת ובסמיכות ללידה עצמה (כפשוט), שאז נמצאים בבית הרפואה.

ולכן, מצוה לעורר בכל מקום ומקום שגם כאשר היולדת והולד נמצאים בבית הרפואה, יש להשתדל לתלות בחדר היולדת ובחדר הולד (או על המיטה וכיו"ב) "שיר המעלות" וכו', ככל פרטי המנהגים שכדבר, כפי שנוהגים בבית, ואדרבה, בהיותם בבית הרפואה, בעת וסמיכות ללידה, נוגע הדבר יותר, כנ"ל.

ובכל מקום — בשאלת רב האם צריך כלי בתוך כלי וכיו"ב.

ג. ובנוגע לקבלת רשיון מהנהלת בית הרפואה — הרי, בהשתדלות הכי קלה, בודאי יקבלו הרשיון ללא כל התנגדות, ואדרבה — בפה מלא ובשמחה:

גם ע"פ חכמת הרפואה — הרי, הצלחת הטיפול הרפואי קשורה (כמדה חשובה) גם במצבו הנפשי של החולה, שלכן, משתדלים להסיר מלבו דאגות וספיקות כו', לגרום לו מנוחת הנפש, ומצב רוח טוב ככל האפשרי.

ועאכו"כ בנוגע לענין הלידה — שנוגע ועיקר (הן ליולדת והן לולד) המצב הנפשי, הסרת הפחד כו', ומנוחת הנפש בשלימותה.

ולכן, כשיסבירו לרופא, להנהלת בית הרפואה, וכיו"ב, שהפתקאות ד"שיר המעלות" וכיו"ב התלויות בחדר היולדת מרגיעות ומעודדות את רוחה של היולדת (שהרי באמת היא מאמינה בסגולת השמירה כו') — בודאי לא תהי' שום התנגדות מצדם, ואדרבה, יסכימו

(12) ספר הישר לר"ת שער יג. הובא בשליה סט,

הבנים והבנות כפשוטו, ושמזרעו בא מלך המשיח (אלה תולדות פרץ . וישי הוליד את דוד¹⁷). עלה הפורץ לפניהם¹⁸.

כן תהי לנו — שהולכים בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקנו, בנערינו (ואח"כ) ובזקנינו גוי בבנינו ובבנותינו¹⁹, ובאופן שהם הכירוהו תחילה²⁰, כימי צאתך מארץ מצרים²¹, ועד²² (ואזרבה יתרה מזה — באופן ד. אראנו נפלאות²²) בגאולה העתידה, במהרה בימינו ממש.

ויש להוסיף, שכל האמור שייך לא רק בעיר גדולה שיש בה יהודים רבים, ובמילא, גם בבתי הרפואה ישנם יולדות יהודיות רבות, אלא אפילו בעיר קטנה, ובבית הרפואה שיש בו יולדת יהודי אחת בלבד¹³ — גם שם צריכים ויכולים לעשות ולפעול בזה (ובפרט שברובם של בתי הרפואה נמצאים כמה יולדות יהודיות).

ה. ויהי שעי ההוספה והריבוי בלידת בנים ובנות בישראל — הן בכמות, והן באיכות, בתכלית השמירה וכי — תוקדם ביותר גם ביאת בן דוד, כמארז"ל¹⁴. אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף¹⁵, אוצר ששמו גוף¹⁵.

וכמרומו גם בפרשת השבוע¹⁶ — לידת פרץ, שמרמו גם ל. פרצת במספר

(בכ"ף כסלו, שחל בשנה ההיא ביום ד' פ' וישב), שאו נעשה עיקר הענין ד. יסוצו מעינותיך ווצהי (סה"ש תוי"ש ס"ע 112 ואילך), ועייז — אתי מר דא מלכא משיחא (אגה"ק דהבעש"ט — כשיט בתחלתו), הפורץ מזרעו של . פרץ (ראה הערות 17-18).

(17) רות ד, יח-כב.

(18) מיכה ב, יג. וראה ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י.

אגדת בראשית ס"פ סג.

(19) בא י"ד, ט.

(20) סוטה יא, ב. שמיר פ"א, יב.

(21) מיכה ז, טו.

(22) ראה אוהית נ"ך עה"פ (ע' תפז). ושי"נ.

(13) שהרי אפילו נמש אחתי היא, עולם מלאי

(סנהדרין לו, א — במשנה. ושי"נ רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"ג).

(14) יבמות סב, סע"א. ושי"נ.

(15) פרשיי שם.

(16) סיום וחובת דחלק רביעי (דפ' שבוע זה) — שביים זה היתה שלימות הגאולה של רבינו הזקן